

Vasárnap

III. évfolyam, 210. szám.
Kolozsvár, 1946. szeptember 15.

Főszerkesztő:

ERDELYI SANDOR

Felelős szerkesztő:

RAFFAY ISTVÁN

ERDELY

A SZOCIALDEMOKRATA PÁRT KOLOZSVÁRI SZERVEZETÉNEK HIVATALOS LAPJA

A magyar békeszerződés kényes pontjainak megvitatására zárt ülést rendeltek el

Ismét a trieszti kérdés áll a békeértekezlet homlokterében

PÁRIS. (Rádió.) A békeértekezlet bizottságaiban élénk tevékenység folyik. A magyar területi és politikai bizottság albizottsága a magyar békeszerződés kényes kérdéseinek megtárgyalására zárt ülést rendelt el. Ez az első eset, amikor a békeértekezlet valamelyik bizottsága zárt ülésen tárgyalja meg az egyes vitás pontokat. A magyar békeszerződés politikai bizottságában hosszú vita folyt tegnap a bécsi döntés megsemmisítéséről szóló klauzula tárgyalásával kapcsolatban. Csehszlovákia delegátusa azt kívánta, hogy a bécsi döntés megsemmisítéséről szóló határozmányok közé vegyék fel azt is, hogy a bécsi döntésből folyó összes következmények is semmisnek tekintendők. A legtöbb delegátus elfogadta ezt a javaslatot, csupán Újzeland delegátusa terjesztett be pótdöntvényt a kérdésben.

Egyébként a magyar politikai és területi bizottságban Lord Hood angol delegátusa a magyarországi zsidó lakosság jogainak és vagyona biztosításának becikkelyezését kérte a román békeszerződés-tervezet már megszavazott cikkelyéhez hasonlóan. Sztankovics jugoszláv kiküldött, a bizottság elnöke annak a véleményének adott kifejezést, hogy ezt a javaslatot a konferencia teljes ülésén kell betervezni.

Az olasz területi és politikai bizottságban a Trieszttel kapcsolatos kér-

dések tárgyalásainak gyors befejezését sürgették. Visinszki ezzel szemben óvatosságot ajánlott a kérdés megvitatása tekintetében. A csehszlovák delegátus Jugoszlávia igényei mellett foglalt állást, míg Franciaország képviselője Trieszt teljes függetlensége mellett emelt szót, hangoztatva, hogy Triesztet valamennyi európai nemzet érdekeinek szolgálatába kell állítani. A brit delegátus azt hangoztatta, hogy Trieszt hovatartozásának kérdésénél nem formai, hanem lényegi demokráciára kell törekedni, amit csak kölcsönös engedményekkel lehet elérni. A Triesztre vonatkozó statumumok tekintetében a vélemények két csoportra oszthatók: Anglia és Amerika azt kívánja, hogy a trieszti kormányzót a Biztonsági Tanács nevezze ki, míg a Szovjetunió ellenzi ezt a javaslatot. Az angol kormány el akarja kerülni, hogy a trieszti kormányzatban akár a jugoszláv, akár az olasz befolyás jusson túlsúlyra. Szerinte erős kormányzatot kell Trieszt élére állítani, amely egyformán győgtelen mind az olasz, mind a jugoszláv befolyást. Triesztből szabad övezetet kell létesíteni — hangoztatják az angolok. Az angol delegátus szerint a Biztonsági Tanács által kinevezett főkormányzót széleskörű hatalommal kell felruházni. A szovjet és jugoszláv delegátusok szerint a főhatalmat a trieszti nemzetgyűlés kezébe kell letenni.

Elnapolták Görögország Bulgáriával szemben kért határkiigazítási kérésének tárgyalását — Albániát is meghallgatják az olasz békeszerződéssel kapcsolatban

PÁRIS. (R.-Press.) A bolgár területi bizottságban tegnap két és félórás vita folyt Görögország hadászati szempontokkal indokolt határkiigazítási kérése felett. A szovjet delegátus ellenezte a kérésnek szavazásra való feltervezését. Ezzel kapcsolatban az a javaslat merült fel, hogy az ügyet tegyék át véleményezés végett az általános katonai bizottsághoz. A jugoszláv kiküldött a javaslat tárgyalását arra való hivatkozással ellenezte, hogy azt nem nyújtották be idejében. A bizottság fehérorosz elnöke ezután berekesztette az ülést és közölte, hogy az ügygel kapcsolatban szükségesnek látja az eljárásügyi szabályzat áttanulmányozását.

Egyébként az általános katonai bizottságban Alexander angol főmegbízott ellenezte, hogy Albánia képviselőjét meghallgassák az olasz szerződés katonai záradékával kapcsolatban. Az-

zal érvelt, hogy időpazarlás visszatérni egy már letárgyalt kérdésre. A szovjet delegátus, Szlavin tábornok, sikraszállt a kismiszetnek azon joga mellett, hogy szavukat hallathassák. A bizottság 15 szavazattal 4 ellenében úgy döntött, hogy a mai ülésen meghallgatja Albánia kiküldöttjét.

Az arab államok fontos hadászati pontokat ajánlottak fel területükön Angliának a palesztinai kérdés számukra kedvező megoldása esetére

LONDON. (Rádió.) A világ közérdeklődése élénk figyelemmel kíséri a Londonban folyó Palesztina-értekezlet tárgyalásait. Szíria kiküldöttje megbeszélést folytatott az angol kormánnyal a zsidó menekültek kérdésében, akikkel kapcsolatban azt a javaslatot tette, hogy a zsidó menekülteket osszák szét az egész világon. Az eddigi tanácskozásokon mind a hét arab állam ellenezte Palesztinának szövetséges állammá való

átalakítását. Az eddigi tárgyalások zsákutcába jutottak. A konferencia üléséről kiszivárgott hírek szerint Fariz bej azt hangoztatta, hogy az arab államok nem kérik kedvezményt a maguk számára a palesztinai kérdésben, csupán az igazság érvényesülését kívánják. Az arab államok álláspontját 70 millió arab támogatja. Az arab országok a világ legjobb hadászati állásaival rendelkeznek Anglia számára s amennyiben az angolok teljesítik az arab államok kívánságait Palesztinával kapcsolatban, ezek hajlandók a legfontosabb haditámaszpontokat Anglia számára átengedni. Az arab liga határozta a javaslatot fogadott el, amelyben tiltakozik a palesztinai a cionisták által való előzőlő ellen, mely végülis robbanásra vezetne.

A londoni palesztinai értekezlettel egyidejűleg a palesztinai zsidó terroristák újra nagyszabású akcióba kezdtek. Jeruzsálem jelentős részén több helyen felrobbantottak a Hajfa—Telaviv-i vasútvonalat, minek következtében a katonai és rendőri hatóságok újabb házkutatásokba kezdtek. Hajfában és Telavivban egyébként zsidó terroristák fegyves nappal betörték a Barlay-bankba és az Ottomán-bank fiókintézetébe, ahonnan nagymennyiségű készpénzt vittek magukkal. Jaffában is megtámadták a bankokat és a börtönöket. A zsidó terroristák jaffai támadása összeomlott, mert az angol katonák tüzet nyitottak rájuk.

1947-ben pánázsiai kongresszust tartanak

UJDELHI. (Rádó.) Iteni jelentések szerint 1947-ben Ujdelhiben tartják meg a pánázsiai kongresszust, melyen az összes ázsiai államok részvevői megjelennek. A konferencia elnöke Nehru lesz. Meghívják a gyűlésre azokat az ázsiai államokat is, melyek idegen uralom alatt élnek. Megvitatják úgy a politikai, mint a gazdasági és kulturális kérdéseket is.

Churchill pártja nevet változtat — politikai nem

Londoni jelentés közli, hogy az angol konzervatív párt október 3-án tartja szokásos évi értekezletét. A tanácskozáson Churchill nagy beszédet fog mondani és hírt szerint behatóan foglalkozik majd angol belpolitikai kérdésekkel. A konzervatív párt ezzel kapcsolatban új tervet akar kidolgozni. Szó van arról, hogy a párt új nevet választ, hogy nagyobb vonzódást gyakorolhasson a néptömegekre és visszanyerhesse régi tekintélyét.

A Daily Worker legutóbbi száma a konzervatív törekvésekhez azt a megjegyzést tűzi: jellemző, hogy Churchill pártja névváltoztatással akar hatni a tömegekre, ugyanakkor azonban nem jelentette be programjának megváltoztatását és továbbra is éles harcot folytat a nagytőke hasznát mérséklő államosítási törekvések ellen.

Ottó Bauer emlékezete

A párisi békeértekezletre Európa számos országából összereseglett szocialista vezetőfőfiai a napokban elzarándokoltak Ottó Bauernek, az osztrák szocialdemokrata párt nagy teoretikusának és hőségének a párisi Père Laisse temetőben lévő sírjához, ahol legyezetes szavakban emlékeztek meg a nagy forradalmár életének és művének nemcsak osztrák, hanem nemzetközi viszonylatban is kimagasló jelentőségéről.

Sírjánál az ausztriai munkásság képviselői Schörf elvtárs, Ausztria jelenlegi helyettes kancellárja mondott meghatott szavakat: „Ottó Bauer — mondotta — szimbóluma az ausztriai szocializmusnak. De ő nemcsak a miénk, egyéniségének nagy része a nemzetközi munkásmozgalom volt. Mi most elhoztuk neki hazája pártjának üdvözlését, mely őt soha el nem felejtí.

Ottó Bauer valóban nemcsak az osztrák szocialista mozgalomnak volt kimagasló egyénisége, hanem Európa összes forradalmi szocialistái a legnagyobb megbecsüléssel és elismeréssel tekintettek feléje. Harcos folyóirata: a „Der Kampf“ („A Harc“) hasábjain az úgynevezett austro-marxista mozgalom legkiválóbb teoretikusai, élükön Max Adlerrel harcoltak a német szocialdemokrácia katasztrofális torkolló megalkuvásai ellen és a forradalmi szocialdemokrácia szempontjainak érvényesüléséért a nemzetközi szocialista mozgalomban. Ottó Bauer és a köréje csoportosult forradalmi szocialisták már akkor elvetették a polgári pártokkal való együttműködést és a revizionista szocialistákkal szemben mindvégig ama marxista felismerés érvénye mellett foglaltak állást, hogy „a munkásosztály felszabadítása csak a munkásosztály műve lehet.“

Ottó Bauer nem vetette el a parlamentárismust, a demokrácia intézményeit, mint a társadalmi és szociális haladás tényezőit, de ugyanakkor világosan látta azt is, hogy a polgári demokrácia egy bizonyos történelmi ponton magában rejti a polgári diktatúra veszélyét, ami ellen a munkásságnak fegyveres erővel kell fellépnie.

Abban az időben, amikor a szocialdemokrácia reformistái a szovjetrendszer

ellen hadakoztak, Ottó Bauer és a többi austro-marxisták a leghatározottabban elítélték ezt a felfogást és teljes elismeréssel adóztak az orosz proletárforradalom erőfeszítéseinek és elért eredményeinek. Ottó Bauer egyike volt azoknak a szocialista vezetőknek, akik a weimari demokrácia idején is a munkásegységfront, az európai kommunista pártokkal és a Szovjetunióval való együttműködés mellett emelték fel szavukat.

Ottó Bauer egyik vezetője és szervezője volt az osztrák szocialista osztályhadseregnek, a Schutzbundnak is. Amikor Dollfuss kancellár felfasiszta hordái fegyveres harcot kezdtek az osztrák, de főleg a bécsi munkásság kivított demokratikus jogainak és szociális vívmányainak megsemmisítésére, Ottó Bauer, a toll és a gondolat nagy harcosa, maga is a hőiesen ellenálló proletárhadsereg élére állt és fegyverrel a kezében vált — súlyos sebesülés következtében — harcképtelenné.

Ottó Bauer a párisi emigrációban sem veszítette el szocialista optimizmusát. Amikor Léon Blum, a második világháború kitörésének estéjén sötétlenül azt a kijelentést tette, hogy a náciok le fogják gázolni Franciaországot és Európát, Ottó Bauer az élesenlátók jóserájével jelentette ki: „Igen, de utánuk mi jövünk.“

Jóslata beteljesedett. A fasizmus Európaszerte a porban hever s a szocializmus vörös lobogója újra diadalmasan emelkedett fel a porból. Ottó Bauer eszméi diadalmasok voltak. A Szovjetunió proletárhadserege megmutatta a világnak, hogy milyen hatalmas erő él a szocialista munkásságban. Ottó Bauer nagy álma teljesült: a két táborra szakadt európai munkásmozgalom ellentétének nagyrésze kiküszöbölődött és a munkáspártok a mindenütt kialakuló egységfrontok keretében a világdemokrácia kialakulásának biztosítékai lettek.

Az európai szocialista munkásmozgalomban egyre inkább Ottó Bauer eszméi hódítanak teret s ez minden dícséret nélkül és elismerés nélkül bizonyítja a nagy forradalmár, a nagy szocialista gondolkodó nagyságát és emberi kiválóságát.

(s. t.)

Grác és környéke felett is titokzatos rakéták repültek el

BÉCS. (Rádió.) Miután az elmúlt héten Svédország felett repültek el újra titokzatos rakétalövegek, most Gráczból érkezett jelentés arról, hogy a város és környéke felett, 3000—4000 méter magasságban, szintén rakéták repültek el.

Ezzel kapcsolatban jelentik, hogy a közelmúltban az amerikai flotta egységei megjelentek a közönlözöld földközti tengeri kikötőkben. Londoni jelentés szerint e hó 25-én az angol flotta tartja meg hadgyakorlatait az Északi-tengeren, amely három hétig fog tartani.

Véget ért az amerikai tengerészsztrájk

NEWYORK. (Rádió.) Az Egyesült Államok tengerészeinek sztrájkja véget ért. Miután a kormány engedett a tengerészek követeléseinek, engedélyezte a hajótulajdonosok által már különben is megadott béremelést, a matrózok újra munkába állottak. A béremelés megadása egyet jelent a kormány bérpolitikájának módosításával. Ezután a bérköveteléseket meg lehet adni a munkabértanács megkérdése nélkül is, ha a béremelés nem jár áremelkedéssel.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

A Szentgyörgyi István
Állami Magyar Színház műsora

SZOMBATON, szeptember 14-én, este fél 8 órakor: **AZ EMBER TRAGÉDIAJA.** (Lucifer: Lantos Béla. Napi bérlet 1. sz. Sorozatszám 2.)

VASÁRNAP, szeptember 15-én, fél 5 órakor: **ESŐ UTÁN KÖPENYEG.** (Zenés vígjáték. Sorozatszám 3.)

Este fél 8 órakor: **AZ EMBER TRAGÉDIAJA.** (Lucifer: Fekete Mihály. Sorozatszám 4.)

HÉTFŐN, szeptember 16-án, este fél 8 órakor: **AZ EMBER TRAGÉDIAJA.** (Lucifer: Fekete Mihály. Sorozatszám 5.)

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

A színház péntek esti évadnyitó ünnepi előadásán zsúfolt ház közönsége ünnepelte lelkesen **AZ EMBER TRAGÉDIAJA** minden szereplőjét és kijutott ebből az ünneplésből mindazoknak is, akik a nagy mű pompás külsőségeinek létrehozatalában működtek közre.

AZ EMBER TRAGÉDIAJA további előadásai iránt változatlan nagy érdeklődés nyilvánul meg s így bizonyos, hogy a szombati, vasárnapi és hétfői előadásokra is minden jegy elővételben kel el.

Kedden este Strauss János klasszikussá vált nagyoperettjét, a **CIGANYBARÓ**-t újítja fel a színház. A **CIGANYBARÓ**-t, éppen úgy, mint **Az ember tragédiáját**, új betanulásban, új szereposztásban és pazar kiállításban mutatja be színházunk.

Vasárnap délután az **ESŐ UTÁN KÖPENYEG** című zenés vígjáték szerepel a színház játékkendjén.

* **HAZASSÁG.** Sándor Aliz (Pupi), Kolozsvár és Glück Mór (Munis) Nagyváradi, esküvőjüket Színerváralján vasárnap, szeptember 15-én d. u. 4 órakor tartják meg. Szívesen látnak minden rokont és ismerőt.

ISKOLÁINK HIREI

A **KOLOZSVÁRI MAGYAR TANNYELVU ÁLLAMI TANÍTÓKÉPZŐ INTÉZET** felhívja összes városi és vidéki növendékeit, hogy szeptember 25-ig igazgatóságunknál, beírás céljából, feltétlenül jelentkezzenek. E határidőn túl csak miniszteri engedéllyel írhatunk be. Igazgatóság.

A **KOLOZSVÁRI BOLYAI TUDOMÁNY-EGYETEM ORVOSTUDOMÁNYI KARA** az érdekeltek tudomására hozza, hogy az I. éves orvostanhallgatók részére a felvételi vizsgákat ez évi október második felében, később meghirdetendő időben tartja Marosvásárhelyt. Dékáni Hivatal.

TÖKÉLETESEN MEGSZÉPÍTEM

elhanyagolt arcborít

KOZMETIKA

Dr. Jeszenszkyne K. Margit
Bethlen-utca 18.

MOZIK MŰSORA:

CAPITOL MOZGÓ: AZ ARANYKAPU. Charles Boyer, Paulette Goddard, Olivia de Havilland hatalmas filmje. Előtte új amerikai híradó. Előadások: fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Vasárnap d. e. 11 órakor Matiné.

CORSO MOZGÓ: GRÖF MONTE CRISTO I. rész. Dumas Alex. világhírű regénye nyomán. Főszereplő: Pierre Richard Wim, Ermete Zaccanti. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órakor. Vasárnap d. e. 11 órakor matiné.

RIO MOZGÓ: Ma és a következő napokon: **MAGDOLNA.** Pazar szereposztás! A legszébb énekes, zenés magyar filmsláger. Főszereplők: Sárdy János, Lázár Mária, Turai Ida, Petrovics Szevetiszláv, Apáthy Imre, Somlyai A., Árpád Margit és Kamarás Gyula. Műsor előtt a legújabb amerikai híradó. Előadások kezdete: 3, 5, 7 és 9 órakor Vasárnap matiné d. e. 11 órakor. Elővétel mindennap d. e. 11-1-ig.

ROYAL MOZGÓ: VISSZAHIV A MULT... Főszerepekben: Charles Boyer és Katherine Hepburn. Zene: Toscanini és Csajkovszki. Kezdet mindennap: 3-5-7-9 órakor. Műsoron kívül a legújabb híradó. Jegyvétel d. e. 10-1-ig, d. u. 2-9-ig. Vasárnap és ünnepnapokon d. e. 11-1-ig Matiné.

SELECT MOZGÓ: KÉMEK AZ OCEANON. Főszerepekben: Humphrey Bogart és Mary Astor. Legújabb amerikai híradó. Az előadások mindennap 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Vasárnap és ünnepnapokon d. e. 11 órakor matiné.

THALIA MOZGÓ: SZEPTEMBER VÉGÉN. Főszerepekben: Szörényi Éva, Horváth L., Pethos F. Előadások kezdete: 3, 5, 7.

URANIA MOZGÓ: Tom Tyler A VADNYUGAT HÖSE.

PÁRT MOZGALOM

HÉTFŐN délután 4 órakor pártvezetőségi ülés.
KEDDEN délután 6 órakor partnap. Wolff Sándor elvtárs tartja a múlt hétről emaradt előadást: **Pártfegyelem és demokrácia** címen.

SZERDÁN reggel 7 órakor pártfunkcionáriusok értekezlete.

SZERDÁN délután 6 órakor a Nőbizottság ülészik.

PÁRTTAGJAINK FIGYELMEBE!

Mindazok, akik még eddig bármilyen oknál fogva nem adták be a választói névjegyzékbe való jelvéltre szóló nyilatkozatukat, keressék fel bármely, órában a titkárságot, ahol ügyükben azonnal intézkednek.

SZAKSZERVEZETI ÉLET

AZ ÁLLAMI MAGYAR SZÍNHÁZ PURIFIKÁLÓ BIZOTTSÁGA felkéri a város polgárait, akik az alant felsorolt színházi tagok politikai magatartása ellen valamely vád birtokában vannak, hogy azt szeptember 15-ig juttassák el a Magyar Színház Purifikáló Bizottságához. Török Sándor, Lohinszky Lóránt, Hartman Gréte, Deéry Jenő, Grieger Ibolya, Lukács József, Molnár Dezső, Mezei Antal, Nemes Katalin, Baka Mihály, Sebesy Flóra, Sebesy Péter, Kerestély László, Idrai János, Nágel Lajos, Mihály Imre, Harmath Jolán, Flóra Jenőné, Dolly Ilona, Körmendy Béla.

A **KOLOZSVÁRI POSTÁSOK SZAKSZERVEZETE** felhívja a volt postai alkalmazottak, különösen a hadifogságból visszatérők figyelmét arra, hogy amennyiben a román posta szolgálatába még nincsenek visszavéve, visszavételüket azonnal kérvényezzék. Kérvényükhöz csatolják eredeti ki-nevezési okirataikat s azok román fordítását. Irataikat szeptember 16-án déli 12 óráig hozzák be a szakszervezet irodájába, Kolozsvár, Főposta II. em. 44 számú ajtó. Ugyancsak a szept. 16-án d. u. 5 órakor tartandó szakszervezeti gyűlésen, saját érdeklükben, jelenjenek meg.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKSZERVEZET fogászalosztálya szeptember 15-én, vasárnap délelőtt pontosan 10 órakor értekezletet tart a Szakszervezet helyiségében. Az összes tagok (fogászok, laboratóriumosok, segédek, asszisztensek, tanulók stb.) megjelenése kötelező.

FELHÍVJUK A MOLNÁROK ES MALOMMUNKÁSOK figyelmét, hogy szeptember 15-én, vasárnap d. e. fél 10 órakor rendes havi taggyűlést tartunk.

Összeülta Szociáldemokrata Párt
Országos Végrehajtó Bizottsága

BUKAREST. Már előző számunkban közöltük, hogy Lotar Rădăceanu munkügyi miniszter, Voitec nemzetnevelésügyi miniszter, Șerban Voinea elvtársak Párisból hazatértek. Hazaérkezésük alkalmából a Szociáldemokrata Párt főtitkársága szeptember 14. és 15-re összehívta a Szociáldemokrata Párt országos végrehajtó-bizottságát. Ezen a végrehajtó-bizottsági ülésen elvtársaink részletes jelentést tesznek a kül- és belpolitikai helyzetről, valamint tárgyalni fognak a közelgő országgyűlési választásokról. E nagyjelentőségű országos végrehajtó-bizottsági ülésre Kolozsvárról Urzică György, Lakatos István, dr. Nagy Géza és Bruder Ferenc elvtársak utaztak fel. Ezen az országos jelentőségű vezetőségi ülésen bizonyára végleges határozatokat hoznak mindazon vitás kérdésekben, amelyeknek megoldását az ország dolgozó népe várja.

Még bizonytalan a kolozsvári elemi
iskolákban a tanítás kezdete,
de három nappal elhalasztották
az érettségi vizsgákat

Bukarestből jelentik: A nemzetnevelésügyi minisztérium ezután értesíti az érdekelteket, hogy az érettségi vizsgák idejét három nappal elhalasztották. — Ezeket szeptember 25-ike helyett 28-án tartják meg. Ami az elemi iskolák tanítás kezdetének elhalasztását illeti, erre vonatkozólag a kolozsvári román tanfelügyelőség még nem kapott határozatot. A szeptember 15 helyett, állí-

tól október 1-re halasztott tanítási időpont valószínűleg Kolozsváron is érvényes, de erről csak ma délutánra várnak bukaresti telefonértesítést a kolozsvári román tanfelügyelőségen. A kolozsvári magyar tanfelügyelőség azonban értesíti a szülőket, hogy az összes magyarnyelvű állami és felekezeti népiskolákban a tanítás szeptember 23-án kezdődik meg.

Helga Maber — a legszebb amerikai sztár a bukaresti rádiótól
Pappert trió — bukaresti Tanase Színház attrakciója
Clariss and Giony — a leghíresebb mondain táncduette
Jeanine Rosario — a legszebb hawaii leány
Martha Kenedy — **Sebestyén Mária** — **Tina Cernus**
Kiegészítve egy gazdag művészi műsorral, eddig még nem látott szenzációt tart fenn minden este a

PARISIEN-GRILL bár

teljesen átalakítva

KOLOZSVÁR, MÁRIA KIRÁLYNÉ-UT 53 („ROYAL” PALOTA)

Kétfonórás jazz-koncert: **Walton & Sinclair**Jazz: **Bardy**

Családi hangulat

Konferál: **Puiu Maxim**

LESZÁLLÍTOTT ÁRAK

Tulajdonos: **JEAN SCHWARTZ**

HIREK

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL:
Szabadság-tér 30, emelet. Telefon: 2-43.
Hivatalos órák 8-3-ig.

Hirdetések felvétele délután 5-ig.

Keretes hirdetések: négyzetcm.-kint 400, 450, 500 lej. Szöveghirdetés (hírek között) szavankint 500 lej. Közgazdasági közlemények szavankint 600 L. Nyilttér szavankint 600 L.

Egy hónapi előfizetés 4000.— lej.

CSEKKSZÁMLA: 40682.

Kéziratokat nem őriz meg és nem ad vissza a szerkesztőség.

Az aranykapu

A Capitol új amerikai filmje előrelátó hatólag egyike lesz az idei évad megérdemelten legnagyobb filmsikereinek. A film új, nemrégén mutatták be Bukarestben, ahová az amerikai misszió küldötte el. Színhelye egy kis határváros Mexikóban, ahol családok százai várják, hogy átmelessenek az ígért földjére: az Egyesült Államokba. Köztük van egy fiatal, román származású férfi: Charles Boyer, kalandos multtal és bizonytalan jövővel, aki feleségül vesz egy megszédített naiv kis amerikai tanítónőt, csak hogy átmelessen az USA-ba. E két ember sorsának izgalmasan érdekes fordulatait jelentik e remekül megrendezett, sok emberi szépséggel tele filmet, amelynek minden egyes szereplője nagy művész: Olivia de Havilland, a kis tanítónő megható szerepében, a szép Paulette Goddard mint kalandornő, Alfred Abel és a többiek. A csodaszép mexikói felvételek külön élményt jelentenek a közönség számára. (M. L.)

PÁLYAZAT.

A Szociáldemokrata Párt titkársága pályázatot hirdet a párt ház gondnoki állására. Pályázhatnak olyan két-, vagy többtagú családok, akik legalább szobakonyhás lakással rendelkeznek, melyet elcserélhetnek a jelenlegi gondnoki lakással. A pályázaton elsősorban párttagokat és szakszervezeti mozgalomban résztvevőket vesznek tekintetbe. Részletes feltételek naponta 11-12 óra között a párttitkárságban kaphatók.

A pályázatok benyújtásának határideje szeptember 15.

SZOLGALATOS GYÓGYSZERTÁRAK:
1946 szeptember 14-20-ig: dr. Hintz gyógyszer-tár, Szabadság-tér 28 sz. „Orangyal” gyógyszer-tár, Malinovszki-tér -, „Remény” gyógyszer-tár, Malinovszki-tér 1., „Remény” szertár, Jókai-utca 23, „Csillag” gyógyszer-tár. Egész éjjel szolgálatban: szeptember 14-17-ig: „Orangyal” gyógyszer-tár, „Diana” gyógyszer-tár, „Csillag” gyógyszer-tár, szeptember 18-20-ig: dr. Hintz gyógyszer-tár, „Remény” gyógyszer-tár.

* SZOBAFESTŐ, mázó, címfestő kisiparosok szakszervezete szeptember 18-án délután 5 órakor félévi közgyűlést tart. Tagok saját érdekükben jelenjenek meg. Vezetőség.

* SZERETETTEL hívunk meg mindenkit f. hó 15-én, vasárnap délután 6 órakor a Szentgyörgyi-utca 34 szám alatt tartandó teadélutánra. Zsidó Nőegylet Vezetősége.

* A KOLozsvári VILLAMOS MŰVEK t. fogyasztóinak tudomására hozza, hogy szeptember 15-én, vasárnap 6-8-ig halasztóhatatlan hálózati munkái miatt a Mihai Viteazul-téren és környékén, továbbá a Dosztojevskij-utca felől délre fekvő városrészekben áramszünetet tart.

* A MALOM-UTCAI PALI ÉTTEREM kitűnően összeállított műsora estéről-estére a legteljesebb közönségsiker jegyében zajlik le. A műsor attrakciója a Les Gavies táncospar csodálatos számai, valamint Rólini, az ismert bűvész ötletesnél-ötletesebb mutatványai, melyekkel bámulatba ejti a vendégeket. A tréfás mutatványok és trükkök között, szinte minden egyes vendég bevonásával történik anélkül azonban, hogy a legjobb megfigyelő is leleplezte volna az ügyes illúziólistát. Lenke és Jonny, valamint a Schirleli. táncszámai emelkednek ki még a másfél órás műsor keretéből. A többi számok is kivétel nélkül túlélik a mulatók átlagos műsorát. A jól összeállított együttes, amint hírlík, a jövő hét valamelyik estéjén Tordán vendégszerepel.

NEMETORSZÁGBAN MEGKEZDTEK A RÁDIÓKÉSZÜLEKEK GYÁRTÁSÁT. Berlini jelentések szerint Németország szovjet orosz megszállási zónájában megkezdtek a rádióhallgatókészületek gyártását. Az „Imperial” nevű üzemben havonta 500 készüléket állítanak elő. Az angol megszállás alatt lévő gyárakban nagymennyiségben állítják elő a rádiócsöveket és Konstanztban négy-lámpás rádiókészületeket, amelyek ára nem több, mint 270 márka.

MEGHÍVÓ

A KOLozsvári UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

szeptember 21-én, este 7 órai kezdettel az Unitárius Kollégium (Kossuth Lajos-utca 9 szám) tornatermében és udvarán iskolafenntartás céljaira jótékony-célú műsoros

SZÜRETI MULATSÁGOT

rendez, melyre minden érdeklődőt szeretettel hív

A RENDEZŐSÉG

„TRANSILVANIA”

KÖTÖTTÁRU NAGYKERESKEDÉSBEN

Kolozsvár, Piața Mihai Viteazul 34 (volt Széchenyi-tér)

Jól vásárolhat harisnyákat, selyem fehérneműt és mindenféle téli kötöttáru

ELADÁS NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

A fasizmus a demokrácia fegyvereinek diadala után sem tűnt el nyomtalanul a földről. A náci és a fasisztapárt megsemmisült, de életben maradt edes gyermekek, a falange, amelyet Hitler és Mussolini a spanyol proletariátus véreinek árán segítettek világra. És Franco, mint olyan gyermek, aki hosszú életű akar lenni a földön, hűségesen tiszteli tovább apját és anyját. Szocialistákat gyilkoltat, menedéket nyújt azoknak a politikai brávóknak, mindenfajta nemzetiségű bergyilkosoknak, zöld-, barna- és feketeingos pribékeknek, akik sehol máshol nem találhatnák védelmezőre, csak Franco-nál, aki főként és biztonságban ül továbbra is a Pireneusok Ostwallja mögött.

A demokrácia azonban nem tűrheti meg Európa testén ezt a fertőző gócot, amely pusztító létevel állandóan veszélyezteti a szabadságot. A francia Szocialista Párt ezért hívta össze kongresszusára a világ szocialistáit, hogy közösen határozatot hozzanak a fasizmus utolsó végvárá ügyében. A párisi Francoellenes kongresszusra meghívást kapott a magyarországi Szociáldemokrata Párt is, amely Szakasits Árpád főtitkár, miniszterelnök-helyettes és Justus Pál nemzetgyűlési képviselőt delegálta Párisba.

Elutazása előtt Szakasits Árpád nyilatkozott azokról a veszélyekről, amelyeket a Szociáldemokrata Párt vállalt, amikor a Horthy-fasizmus idején a spanyol proletariátus szabadságharcra mellé állt.

A világ szociáldemokratái Párisban tanujelét adták annak, hogy nem feledkeztek meg a magyar proletariátus részvételéről a spanyol nép szabadságharcában és a magyar szocialisták küldöttségének helyét az augusztus 27-én megnyílt kongresszuson a spanyol szocialisták között.

Asztalosok figyelmébe!

Székely és Réti-féle

PANEL-ek

megérkeztek

ALBERT FURNIRAKTÁR

Kolozsvár, Timár-utca 20

jelölték ki. A záróülésen került sor Szakasits Árpád felszólalására, majd a kongresszus egyhangú lelkesedéssel fogadta el azt a határozati javaslatot, amely kimondja, hogy Franco uralma veszélyezteti a világ békét és a demokráciát. A kongresszus átiratot intézett az Egyesült Nemzetekhez, kérve, hogy a Franco-ügyet tűzze legközelebbi közgyűlésének napirendjére és egyúttal felszólította az összes szocialista pártokat: hassanak oda országuk kormányainál, hogy azok követeljék a Franco-ellenes kongresszus átiratának napirendre tűzését, a diplomáciai kapcsolatok megszakítását és a spanyol köztársasági kormány elismerését. Nagy hatást tett, hogy a magyar köztársaság kormánya már meg is szakította diplomáciai kapcsolatát Francoval.

Szakasits Árpád és Justus Pál párisi tartózkodásukat felhasználva arra, hogy a közép-európai szocialista pártok együttműködését megvalósítsák a béke és a szabadság érdekében. Szakasits Árpád értekezletre hívta össze Ausztria, Csehszlovákia, Románia, Bulgária, Lengyel-

Szocialista Párt ezévi kongresszusa is. Magyar szempontból legfontosabb eseménye a belga veterán, De Brouckere felszólalása volt, aki 19 nemzet üdvözlését tolmácsolta, azonban Hollandián kívül egyedül Magyarországról emlékezett meg külön, mint amelynek szocialistái elképzelhetetlenül nehéz körülmények között is hűek maradtak a szocialista gondolatához.

A francia szocialista párt kongresszusa egyébként bővelkedett az izgalmakban, különösen az előszavazások során, míg

végül az újonnan megválasztott vezetőségbe ismét bekerült Daniel Meyer, a lemondott főtitkár, továbbá André Philip is és így a francia szocialista párt harmincegy tagú vezetőségében jelenleg a többség: tizenhét személy a munkásegység híve. Ez is arra mutat, hogy Franciaországban, akár minálunk — ahogy azt Justus Pál párisi rádióelőadásában kifejtette — a harc egység megteremtése és megszilárdítása foglalkoztatja elsősorban a szocialistákat.

H. L.

Minden dolgozónak jár az őszi beszerzési segély

A munkásság gazdaságpolitikai kérdéseivel foglalkozott a Szaktanács teljes ülése

Kolozsvár. A kolozsvári Szakszervezetek Tanácsának pénteken megtartott teljes szaktanácsi ülése Alexa Augustin elvtárs kimerítő bel- és külpolitikai beszámolójával vette kezdetét. Beszédében kifejtette az Országos Szakszervezeti Tanács álláspontját a jelenlegi helyzetben, messzebbmenően rámutatva, hogy a békét veszélyeztető külföldi reakció nálunk is mesterkedik, törekvése azonban megbukik a demokratikus erők együttműködésén. A Szaktanács titkára, Dejeu Dumitru elvtárs tett ezután jelentést szervezeti kérdésekről.

A gazdasági kérdések

foglalkoztatják legkimerítőbben a kolozsvári dolgozók csúcsszervezetét. E munka eredményeiről Neumann József elnökelvtárs számolt be. Ezen eredmények közé tartozik elsősorban a kenyérgyártás megőrzése, ami sokban köszönhető annak, hogy a DPB illetékes szerveivel karöltve, a gabonagyűjtést fokozni lehetett s így az ellátószervek

kenyérszükséglete

egy hónapra biztosított. A kormány intézkedéseivel hathatósan hozzájárult a továbbiakban, hogy az elkövetkezendőben nagymennyiségű gabona kiutalással a kolozsvári polgári lakosságot is jegyrendszer alapján elláthassák.

A taellátás

kérdéséről szólva Neumann elvtárs kijelentette, hogy e téren a DPB akciója folytán a városi Közellátási Hivatal nagymennyiségű tűzifára való kiutalást kapott. A nagyvállalatok egyrésze már eleget tett a dolgozók

részére kollektívszerződések által biztosított jogának, mely szerint a munkaadó köteles az ellátószervek útján a munkavállaló részére a tűzifát beszerezni. S így a kiutalt mennyiség sokban fedezi városunk faszükségletét.

A földgáz

sokat vajdító kérdésében a Szaktanács minden bűnös szabotázs ellenére, teljes erőfeszítéssel azon dolgozik, hogy halogatást nem tűrve, még ebben az évben megkezdődjenek a bevezetési munkálatok. Ezen a téren is nagy segítséget ad a DPB, amely helyi bizottsága útján tárgyalásokat kezd a kolozsvári nagyobb vállalatokkal, hogy a belső hálózatok megszerelését megkezdjék.

E kérdéssel kapcsolatban a Szaktanács határozati javaslatot fogadott el.

Az ellátószervek hitelkérdését

is bő tárgyalás alá vette a Szaktanács, amelynek eredményeképpen elhatározták, hogy küldöttség fogja felkeresni a Nemzeti Bank fiókját a kormányrendelkezés által meghatalmazott ellátószervek részére nyújtandó hitelkeret biztosításáért.

A szaktanácsi tagok a munkásság általános kérdéseit tárgyaló hozzászólásai után a Szaktanács előterjesztette a közeljövőre szóló munkatervét. Ezt a munkatervet a Demokratikus Pártok Blokkjával való együttműködés hatja át. Így mindenekelőtt a választási küzdelemben. A Szaktanács a DPB-vel karöltve harcot indít a gazdasági ellátószervek hitelét gáncsoló pénzintézetek ellen. A gyárüzemek

gazdasági helyzete lebeg a Szaktanács szeme előtt, amikor gondoskodni kíván arról, hogy az üzemek az állami intézmények részére adhatósák el termelvényeiket, illetve termelésükben alkalmazkodjanak az állam szükségleteihez.

Veres Pál elvtárs indítványára a Szaktanács kimondta, hogy a tavaszra tervezett munkáskórház felépítését még az idén meg kell kezdeni s így a volt Cosmuja-szanalórium még ez évben telő alá kerül.

A beszerzési segély

A pénteki szaktanácsi ülésen a kollektívszerződésekben nem teljes mértékben meghalározott kérdésben hozott döntést, kimondva, hogy

a szeptemberben fizetendő téli beszerzési segély minden dolgozónak jár, aki szeptember 1-én munkaviszonyban állt.

A munkavállaló azonban kötelezettséget kell vállaljon, hogy hat hónapig fenntartja a munkaviszonyt a jelenlegi munkaadójával. A dolgozó ezen kötelezettsége alól csak kényszer szabadság fennforgásának esete mentheti fel. E nagyjelentőségű határozat pontot tett a felmerült viták kérdésekre.

Bizottság alakult az aszály-sújtotta vidékek megsegítésére

A fiatal román demokrácia és népünk élni akarása súlyos erőpróba előtt áll: az ország minden erőforrásának, minden társadalmi osztályának és rétegének mozgósításával le kell küzdenünk a szárazság fenyegető következményeit, biztosítani kell a betévé falatot ama megyék lakossága részére, ahol a termés sok helyen még a vetőmagot sem adta vissza, meg kell menteni a megyék lakóit a vízszintes táplálkozás nyomában járó ragályos betegségektől és végül — ami szintén nem csekély feladat — meg kell menteni a takarmányhiány következtében pusztulással fenyegetett állatállományt is, hogy az új gazdasági évben legyen mivel a földeket felszántani, megművelni.

A kormánynak, a Demokrata Pártok Blokkja központi Bizottságának és a demokratikus tömegszervezetek felhívására egy emberként mozdult meg az egész ország népe, hogy sorsdöntő testvéreink megsegítésére siessen. Az inséges területekre irányított elemiszerek szállítására különvonat-járatokat állítottak be, százmilliódokrúg alapokat teremtett a kormány gabonavásárlásra, az élőállatok felvásárlására, a vetőmagszükséglet fedezésére és takarmánygyűjtésre. Végláthatatlan csordákban hajtják a marhákat a Duna mellékre és a hadsereg bevonásával sok-sok ezer ifjú gyűjti a póttakarmányt.

Az országmozgósításnak ez a páratlanul álló sikere demokratikus rendszerünk egyik leggyönyörűbb eredménye, győzelme. Tömegesen jelentkeznek a szárazságtól megkímélt falvak és községek azzal, hogy örömmel vállalkoznak a veszélyeztetett vidékek gyermekeinek befogadására és a marhaállomány egy részének átteleltetésére. Az ipari és szellemi dolgozók egy-egy napi munkabéruket ajánlják fel, a tömegszervezetek pedig egymással versenyezve vesznek részt az országos segítő akcióban.

Kolozs megyét viszonylag sokkal kisebb mértékben sújtotta az aszály, mint országunk sok más megyéjét. Ez a szerencsés helyzet nemese kötelezettség ró a megye lakosságára: nem szabad háttérbe szorulni abban a feladatban, melynek célja: megmenteni az éhhaláltól, a biztos pusztulástól azokat a megyéket, ahol az aszály kérésre perzselte a föld felszínét, ahol holdankint pár maréknyi kenyérmagvat arattak.

Kolozs megye is jelentkezett ebben az életért folyó harcban. Nincs olyan tömegszervezet, nincs olyan intézmény, foglalkozási ág és üzem, amely távolmaradt volna a segély-bizottság megalakításától. Ez a bizottság alább közölt összetételében az egész lakosság képviseli, minden néven nevezendő megkülönböztetés nélkül. A kolozs megyei Bizottság hétfőn délután alakult meg.

A bizottság három albizottságra tagozódik: 1. tájékoztató alosztály, melynek az a szerepe, hogy minél szélesebb tömegekben népszerűsítse a szárazságsújtotta vidékek megsegítését. 2. Jóléti Bizottság, amely a segélyek szétosztását, gyermekek elhelyezését stb. intézi. 3. Pénzügyi Bizottság, amely az e célra összegyűjtött pénzügyi alapok kezelésével lett megbízva.

Hisszük, hogy a bizottság feladatát a megye minden egyes lakója szívvel-lellekkel támogatja.

GYÁNI KÁROLY

RÁDIO ÉS VILLANYSZERELŐMESTER üzletét Kornis-utca Telefonpalota mellől

áthelyezte Horea-ut 55 alá

a Református kórház épületébe

MEGHIVÓ

Az Állami Magyar Tannyelvű Leánygimnázium szeptember 15-én, délután 4 órakor kezdődő, a „MARIANUM” épületében tartandó

ÜNNEPÉLYÉRE

Műsor után tánc, tombola, szépségverseny és finom BUFFET, flekken, italok

ROMÁN OPERÁBAN

Ma, (szombaton) szeptember 14-én este 8 órakor

a Tel-Aviv-i OHEL ZSIDÓSZÍNHÁZ tagjainak

EGYETLEN GÁLAESTJE

Rosl Dampf

Ruth Fischmann

Clara Engler, Jenny Schönbaum

felléptével

Jegyek elővételben a Román Opera pénztáránál kaphatók

Figyelem!

MEGNYILT AZ ÚJ EZÜSTÁRUÜZEM

Mindennemű ezüstáru javítását, ezüstözését, aranyozását, készáru készítését és régi dolgok felújítását jutányosan vállaljuk

FINKELSTEIN ÉS KELEMEN

ezüstművesek

EINSTEIN-UTCA 4 SZÁM, URÁNIA HÁTAMÖGÖTT

Figyelem!

PANEL-lapot

csiszolt kivitelben, jó minőségben, nagy táblákban, hivatalos áron raktárról szállítunk

Panel-Furnir Rt. volt Székely és Réti

MAROSVÁSÁRHELY, GYÁR-UTCA 35

AZ ERDÉLY VASÁRNAPJA

A Csendes Don
szerzője

MIHAIL SOLOHOV

Negyven év körüli jóvágású kozáktiszt-külső férfi Mihail Alexandrovics Solohov, noha ősei nem kackiás tisztelt, hanem földműves, dolgozó kozákok voltak. Ő maga hosszabb időre sohasem hagyta el szülőföldjét. Ott írta legelső elbeszéléseit, ott gyűjtötte az anyagot kora ifjúságától kezdve nagy regényéhez, amelyen közel tizenöt évig dolgozott. Ez a négykötetes nagy mű, A csendes Don, ma világhírű, igen sok nyelvre lefordították s méltán sorakozik a nagy orosz realistikusok, főként Leo Tolsztoj nagy regényeihez. Különösen a „Háború és Béké”-vel tart rokonságot, nemcsak terjedelmét, alakjainak sokaságát és a feldolgozás történelmi jellegét tekintve, hanem azért is, mert a regényben kifejezett művészi felelősségtudat leginkább reá emlékeztet. Solohov valóban együtt élt regényhőseivel (anélkül, hogy kulcsregényt akart volna írni), ismerte őket töviről hegyre, minden külső és belső sajátosságaikkal. S nemcsak ismeri, de szereti is, — hiszen a szovjet kozákok szinte nevelőapjukat tisztelik benne — meg is választották küldöttjükül a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsába. Solohov az, akit minden ügyes-bajos dolgukban felkereshetnek s akitől tanulhatnak. A fiatalabb írónemzedék (főleg Gorkij halála óta) leginkább hozzáfordul, ha mesterségbeli utmutásra van szüksége. Ő is tanult iróelődjektől s amit kapott tőlük, átültette a szovjet valóságba, amely az ő számára is harcok árán nyílt meg, mint ahogyan a mai szovjet fiataloknak is a Honvédó Háború súlyos küzdelemén át nyit teret tehetsége kibontakozásához.

Aki olvasta a „Csendes Don”-t és megismerkedett ott Grigorij Malchovval és övéivel, az szinte maga előtt látja ezeket az embereket testi valóságukban. Grigorij és Axinja arcvonásai és lelkialakata szinte belevésődött a szovjet olvasókönziség tudatába. A regény befejezésével soká váratott magára a szerző (közben megírta A felszántott ugar című könyvében a mezőgazdasági kollektivizáció kezdeti problémáinak történetét). Amikor aztán megjelent a Csendes Don negyedik kötete, az egész ország felneszt arra, milyen váratlanul, korántsem sablonos módon alakította az író hőseinek sorsát. Axinja korai halálát sokan meggyászolták és országos vita indult meg arról, megfelel-e a regény szellemének Grigorij büntetlensége, illetőleg morális elhallgatása. A vitát inkább az irodalomkritika kavarta fel s elcsúszásával az olvasók sokmillió táborra az író felfogásának adott igazat. Művészileg talán tényleg a negyedik kötet a legjelentékenyebb. Solohov nemcsak társadalomszemléletének határozott biztonságával, hanem természetleírásainak elbájoló közvetlenségével és megjelölő erejével is le tudja bilincselni az olvasót. Az itt közölt kis részlet a negyedik kötet egy gyöngyszeme.

„... a lövöldözés megszűnt egy időre és elkor megnyílt az erdő hangjainak fenséges világa. A fehérrel tarkított zöld juharcabók, a kacskaringósszerű főtágyvelelek izgalommal zuhtak a szélben, egy fiatal cserfakör lombjai körül szakadatlan zümmögés zsongott, valahol nagyon messze kakukmadár számlálta elő valakiknek, hány évük van hátra, a tő felett repdeső madár egyre rimádkodott párjának: „Pityapalaty, el ne hagy!” egy parányi szürke veréb Axinjától alig két lépéssnyire fejeszkéjű ide-oda bilyegve, szemét édesen lehungyva, keréngyomból iszogatótt, bársnyos-himporú darazsak döngöcséltek és a vadvirágszárazokon barna vadméhek hintáztak, majd leváltak onnan s vitték édesdús zsákmányukat a bozót árnyékos hűsége. A topolyfakról lassúan csöppögött a gyanu. A galagonyabokor alól pedig tavalyi haraszt fűszeresen erjedt illata áradt...”

Mohón szívtá be Axinta mozdulatlan ültében az erdő sokféle jószágát. Csodálatos neszek sokszólamú zengésével együtt az erdő hatalmas rengetegei ősi tenyészetét lehelték. A tavaszi nedvek bőséges áradásától olyan dús növényzet bunjázott a be-rek televényén, hogy Axinja nem bírt betelni a füvek és virágok e csodálatos szövedékének nézésével. Mosolyogva, hangtalanul mozgatta ajkát, mialatt óvatosan birtgálta valami névtelen kis kék virág karcsú szárait s kissé már vastagodó derekával lehajolt, hogy megszagolja. Ekkor hirtelen édesen bódító gyönyörvirágillatot érzett. Addig keresgélte az ujját, míg ráakadt. Itt nőtt az is, a bokor sűrűjének árnyékában. A már sárguló széles levelek még mindig féltőn takargatták a napfény elől az aprócska, hajlott szárat, amelyen hófehéren sorakoztak a kicsiny szirmok. Am a harmatban rozsdaszínűre sárgult levelek elhalóban voltak, sőt magát a virágot is a halál penésze lepte meg: a két legelső kis kehely feketére zsugorodott, csak a harmatkönnytől fényes lefelé felé csillámlottak fel hirtelen vakító fehérén a napsugarban... S tudjisten, mért éppen most míg könnyeit át nézegette a virágot s beszéltá bánatos illatát, e rövid pillanat alatt merült fel Axinja lelkében eltűnt ifjúsága s örömeiben oly szegény egész élete... Hogyan, hát megőregedett volna már Axinja? Vagy az asszony már fiatalon is strásra fakad, ha

valami emlék szívenragadja? ... Könnyei közt nyomta el az álm és, amint ott fe-küdt összegubbaszkodva s tenyerébe te-mette, összegyűrt keszkenőjébe takarta si-rástól duzzadt, nedves orcáját...)

A háború alatt is Solohov azok élén járt, akik legértékesebb irodalmi kifejezését tudták adni a szovjet nép — avagy Solohov szűkebb hazáját illetően — a kozákság ér-zéseinek. „A gyűlölet tudománya” című no-vellájában nagy erővel mutatott rá a bitor fasizmus legvisszataszítóbb veljáróira. Ké-sőbb nagyobb regénybe fogott, a címe „A házért harcoltak ők”. Solohov itt is hű ma-radt önmagához és a valóság hű életábrázol-ás kipróbált eszközeivel mutatja meg, mi-lyen a szovjet harcos, illetőleg milyen a szovjet ember, amikor a hazáját védelmezi. Ezek a katonák, ezek a kozák, ukrán, orosz emberek nemcsak tudatosan végzik nehéz, halálban komoly feladatukat a lövészár-kokban, a harcerekben, ezek már szovjet is-kolát jártak, ismereteik — még az egyszerű bányász, traktorvezető, vagy kolhózpá-raszté is — szélesebb érzelmi horizontot tárnak, mint a cári elnyomás alatt felnevel-kedett polgárháborús apáiké. A szovjet or-vosnő, vagy ápolónő érzelmi élete már a felszabadult, iskolázott emberé. A kolhóz-traktorista a lövészárkban szinte megza-varodva olvassa „irodalmi ízlésű” feleségé-nek regényesen áradó leveleit. A vörös-katonák megtanultak a gépháború fegyve-reivel is bánni és jaj az ellenségnek, aki útjukba kerül a földön, akár a levegőben.

Munka után

A szőke sör habos gallérja részket,
mint nyáron felleg az ég peremén.
A hősegtől már fudoklik a fény
s a levelek a fákon elvéreznek.

Ma dolgoztam, tagjaim emlékeznek
még, — a fülledt tér robbanni készül
és füvek zöld élen piros vész ül,
... én hallgatom, hűveim, hogyha lesznek.

amint a szívósos homály, gondjaink
homlokáról letörli a fátat.
s Istent kiejtik a fáradt szőjak —
... messze az órák arany korongja ing.

BARDOS B. ARTHUR

S a lélekklató csatlakoztatásával mutatja meg Solohov, hogy a lövészárkok végződé-ben a hazáját küzdő szovjet ember, aki-nek van mit vesztenie — a halálfélelemnek mily kegyetlenül fojtogató rémét bírja le önmagában, amikor rohamra megy. És le-bírta. Nem a vértől részeg kábulat, hanem a kötelességérzet és közösségtudat hajtotta előre, a győzelemre. A következő részlet is egy ilyen lelki tusát vetít elénk.

„... A hőség még mindig izzott. A nap-fény még mindig könyörtelenül pereszelt a földet. Az áporodó örömfű Keserű szaga va-lami névtelen bánatot lehelt. Nyikoláj fede-zékében fáradtan hátradőlve elnézte a bar-nára égett lapályt, rajta a temérdek va-kondűrűst, elnézte a rezgő füvekre kúszó bogárkakat.

Az örömfű szárai közül átkékelt az ég színe, távolabb pedig a dombon túl halvá-nyan rajzolódtak a láthatárra egy fiatal erdő, amely csaknem világoskékén mosó-dott össze a földdel.

Nyikoláj égette a szomjúság, de csak egy kortyot ivott kulaéból, mert tapasztalat-ból tudta, hogy ütközés közben milyen be-cses minden csepp víz... Órájára nézett. Háromnegyedny volt. Még egy félóra telt el ilyen kínzó várakozásban. Alighogy utolsó jólesőt szippantott második cigaret-tájából, — távoli motorzúgást hallott...)

Tankok közeledtek. Nyikoláj tizennégyet számlált meg. Eltűntek a vízműsásban és szétesőssá elfoglalták ütközés előtti kiinduló állásukat. A motorzúgás nem halkult. S most gyorsan közeledtek a gyalogságot szállító gépkocsik. Utolsónak a zömök pán-célos benzintank döcögött elő s tűnt el a vízműsásban.

S most kezdődött az a szörnyű, benső feszültséggel telített néhány perc az ütkö-zet előtt, a sűrű, tompa szivódobbanások per-cei, amikor — akármielyen sokan vannak a harcosok, mégis hirtelen mindegyiken át-borzong a jeles magány és az éles, sziv-szorító bánat érzése. Nyikoláj ismerte már ezt az érzést és az okát is tudta. Egy ízben beszélt róla Lopahinnal is és ez tőle szokat-lan komolysággal mondotta: „Harcolni együtt harcolunk, de külön-külön halunk meg, mindnyáján egyedül, saját külön ha-lállal, mint ahogyan a hátizsákunkon rajta vannak tintaceruzával írva a nevünk kezdő-betűi... Aztán meg, tudod Kolja, a halál-la való találkozás, az komoly dolog. S mind-egy, megtörténik-e ez a találka, a szív csak-úgy dobog, mint a szerelmesek és még ta-nuk előtt is úgy érzed magad, mintha csak ti ketten volnátok a világon, — te meg ő... Minden ember egy-egy külön élet, — mit akarsz egyebet!”

JELENET ANNO 2046

(Az itt következő 100 év múlva lefolyta-tandó beszélgetés nem is olyan utópiszi-tikus, mint amilyennek első pillanatban tet-szik. Legalábbis vannak benne konkrétu-mok. Az üvegcsovekben termő virág nem újság. Angliában tíz éve kísérleteznek már vele. Amerikában megszokott dolog a mesterségesen termő orchidea. A szár-nyastári, azaz repülőgépgépkecsi kombi-náció feltalálásáról nemrégben adtunk hírt. A távolbalátás befejezett tény. A Szovjetunióban a jövőben csakis televíziós rádiókészülékeket készítenek. Ralph Wil-lard tengerimalac-kísérletei közismertek. A rövidhullámmal való gyógyításnak is sok híve van, az alvás közben történő tanulásra irányuló kísérleteket csak a hatéves háború szakította félbe. És hogy száz év múlva az emberek nem öregsze-nek meg, az majdnem bizonyos, arról nem is beszélve, hogy jelenleg is szenzá-ciók kísérletek folynak az emberi élet meghosszabbítására és hogy egyes tudó-sok szerint 150 év tulajdonképpen az em-beri élet tartama.)

Színhely: 2046-os stílusu szoba, ahol két ragyogó fiatal nő beszélget. Ruhájuk rö-vid, görögös, lábukon szandál. Az egyik nő most érkezett.

BARÁTNŐ: Szervusz drágám. Azért jöt-tem, hogy gratuláljak. Ugy tudom, ma van a születésnapod.

HAZIASSZONY: Isten hozott. Nagyon kedves vagy. Milyen gyönyörű rózsák! Sa-ját üvegcsoveid termése?

gépünk battréja elromlott. Az uram pe-dig náthásan jött haza a sztratoszférából.

HAZIASSZONY: Ne mondd!

BARÁTNŐ: Rádióhullámmal félóra alatt meggyógyult. Egyébként mióta hazajöttünk a holdból, elhidegült.

HAZIASSZONY: Nem csodálom.

BARÁTNŐ: Azt hiszem szerelmes vala-kibe. Ilyen a természete. Pedig már száz-husz éves.

HAZIASSZONY: Mit akarsz? A legszebb férfikorban van.

BARÁTNŐ: Kinyomoztattam az egészet a géprendőrséggel. Láttad azt az új három-dimenziós filmet, amelynek külső felvételei a Szaturnuszon készültek? „Szaturnuszi szerená” a címe azt hiszem. Szerepel ben-ne egy jelentéktelen kis táncosnő, egész fia-tal csitri, ugy hatvan, hetven éves, aki ej-tőernyővel ugrál egyik bolygóról a másik-ra. Különben abszolút tehetségtelen. Róla van szó. Ezen a héten az uram kétszer volt miatta Hollywoodban.

HAZIASSZONY: Az ő korában!

BARÁTNŐ: Mit számítanak ma az évek! Egyik kozmetikai operációt a másik után csináltatja. Legalább huszadszor cserélte-t ki a mirigyeit. Mikor hozzámétem, gö-rög orra volt. Most sasorra van. Mindent megtesz, csak hogy jobban tessenek a nőknek.

HAZIASSZONY: Fantasztikus...

BARÁTNŐ: Képzeld, a multkor várom haza ebédre. Az asztalon kedvenc vitamin-pasztillái s egy kis narancslé. Egyszer csak a vacuum postacsó fényjeleket ad. Bekap-csolom, kihull a levél. Negyedórával az-előtt adta fel a Csöndes-óceán közepéről...

HAZIASSZONY: Botrány! Ilyen késve ér-kezik Európába a levél! Még kell reklamál-ni a vacuumpostacsó felszágnál!

BARÁTNŐ: A levélben ennyi: Ayukám, sürgős üzleti ügyben Hollywoodba kell re-pülnöm, ne várj ebédre, vacsorára otthon vagyok, hozok valami szépet.

HAZIASSZONY: Na és hozott?

BARÁTNŐ: Ördögöt. Elfelejtette. Hja, ha valaki szerelmes...

HAZIASSZONY: Ne bosszankodj, szívem, Ugyanigy voltál mind a tizenkilenc urad-dal. Egyetlen férfivel sem érdemes törődni. Hallottad különben, hogy a nagyapám fel-támadt?

BARÁTNŐ: A tudós nagyapád?

HAZIASSZONY: Ezt hallgasd meg, mert szenzációs. Mikor egészen fiatal gyerek vol-tam, nagyapám a híres tudós szodium cit-rate-ot fecskendezett az ereibe, megfa-gyaszította magát, üvegekoporsóba feküdt, melybe oxigént, éthert és carbon dioxidot bocsátottak és meghalt. Fel akarta magát áldozni a tudományért, mert felesége egy régimódi kezdetleges repülőgép lezuhanása-kor életét vesztette. És mikor nagyapám meghaltotta, hogy dr. Willard Los Angeles-ben megfagyasztott és feltámasztott ten-geri malacokat, elhatározta, hogy sajátma-gán hajtja végre a kísérletet. És most éle-tre keltették adrenalin és ephedrine in-jekciókkal. Jelenleg egy kórházban lábba-dozik. Biztosan érdekes dolgokat mesél majd, ha felépül. Mikor meghalt, éppen be-befejeződött a hatéves világháború és két-éve csinálták a békét.

BARÁTNŐ: Hát ez rendkívül érdekes Szivikém. De nekem mennem kell. Most jut eszembe, hogy az a szerencsétlen taxi még mindig ott van a tetőn. Még egyszer minden jót, százharminchatodik születésna-pod alkalmából.

HAZIASSZONY: Pardon, ne öregits drá-gám! Csak százharmincöt vagyok!

Marton Lili

KÖNYVEK IRÁSOK

Anan Ádám

Hess szegénység!

A fasiszta uralom legsúlyosabb évében írta legtöbb versét a fiatal költő, amikor egy-egy szociális-hangu versen bátor kiál-lást és magatartást is jelentett. Termé-szetesen verseit csak a felszabadulás után jelentethette meg a temesvári Új Genius Hess szegénység gyűjtőcímmel.

E versek kétségtelenül elárulják írójuk szilárd világképét és tehetségét is, ha egyesek technikailag a formakeresés ál-lapotában is vannak. Némelyik verse tel-jesen kiforrott és sikerült, mint például a Játék című meghökkentően érdekes és mélyen szociális tartalom költemény. Uj-szerű és modern a Pedagogia az Ifju lányok biciklin, az Eljött hozzám a vers és sok más sikerült darabja e gyűjte-ménynek. Anan Ádám gondolatai meré-szek, újak és eredetiek. A forma, melybe önti őket: szeszélyes, néha elnagvolt, el-sietett. Ha több gonddal írja meg, két-ségtelenül értékes mondanivalóit, ha töb-bet törődik rimmel és formával, még a klasszikus vers hagyományaihoz szokott olvasót is megnveri újszerű versírói mo-dorának. A legfiatalabb generáció azon-ban, mely szereti a festészet legfrissebb „izmusa” s kedvét lel az idegesen sze-szélyes, modern lüktetésű költészetben, bizonyára szívesen olvassa és szavalja majd a finom és újszerű, korunkat kife-jező verseket.

(—)

Eltűnt erdélyi írók nyomában...

Karácsony Benő emlékezete

Írta: SALAMON LÁSZLÓ

A még kialakulatlan új erdélyi irodalom íróinak tulnyomó többsége bizonytalanul tapogatózik a jövő felé! A népi írók, akik a népi irodalom élet- és ember-szemléletének reakciós koloncait még alig rázták le íróitollukról, a magyarság nagy történelmi tragédiája tanulságainak hatása alatt igyekeznek a népi realizmus nyelvén kifejezni mondanivalóikat. Beilleszkedésük a demokrácia, a haladás szellemi „felülépítményébe” még nem jutott túl a kísérletezés stádiumán.

A zavartalan beilleszkedés lehetősége csupán azok számára van adva, akik a felszabdalás előtt is a társadalmi realizmus vonalán haladtak; elsősorban tehát a szocialista szemléletű, illetőleg munkás-írók számára.

A polgárság írói, az úgynevezett urbánus írók, erdélyi vonatkozásban, nagyjában elnémultak: elnyelte őket a fasiszta háború szakadéka.

Az erdélyi polgári, tegyük hozzá: haladószerű polgári írók egyik legjelentősebb képviselője kétségkívül Karácsony Benő volt, akit két évvel ezelőtt Auschwitzba deportáltak, ahonnan nem tért többé vissza.

Az erdélyi irodalom múltjának felmérése nélkül aligha tehetünk biztonságos lépéseket a jövő felé! A legforradalmibb újszerűség sem vetheti el egykönnyen a múltat, mely az idő sodrában hagyományá válik. Amiként a szocialista társadalom a polgári társadalom szükség-szerű örököse s nélküle meg sem szület-hetne, akként a kialakuló új irodalmi valóság-szemlélet is örököse annak a polgári valóság-szemléletnek, melynek — erdélyi vonatkozásban — Karácsony Benő volt egyik hivatott irodalmi kifejezője.

Karácsony Benő az erdélyi kispolgárság írója volt. Magatartásában, életformáiban ő maga is a kispolgári értékeket és hi- hákat testesítette meg. Nem tartozott a „vallók és vállalkók” fajtajához s mert tudta ezt magáról s elítélte ezt magában: az önguny, a szatira eszközeivel tartott önmaga és osztálya felett ítéletet. Ez az ítélet gyakorta kiméletes volt. Regé- nyének alakjait humanizmusának mérle- gére helyezte és többnyire könnyűnek találta őket. Szinte flauberti düh élt ben- ne a nyárspolgár, annak szűk és korlá- tolt életformái, politikai meghunyászo- dása iránt, de ennél többre nem igen fu- totta írói tárházából: a polgári és kis- polgári társadalmon kívül felfejlődő való- ságról csak sejtései és kívülről meg- figyelései voltak.

Karácsony Benő állásfoglalása a pol- gári világgal szemben — negatív termé- szetű volt. Tudta, látta, hogy „valami” nincs rendben e világban, de az okok mé- lyére nem hatolt. Csak az „Új élet ka- pujában” című regényében szerepeltet olyan figurákat, akik megtagadva osztá- lyukat, a jövő társadalmának kialakítá- sáért küzdenek. Am ezt az írói merészsé- get mihamar igyekezett jóvátenni „Napos oldal” című regényével, melyben korának égető társadalmi problémáit jóízű humo- rával kerdőzte el s a szórakoztatás ked- véért még célzást sem tett az élet árnyé- kos oldalaira: a mélyben élők és a föld alatt küzdők mindennapi harcára.

Ennek ellenére Karácsony Benő a szó- kimondó polgári írók közé tartozott. Nem volt finomkodó, részletekben elve- sző, befelé forduló, a valóság lázító té- nyeit lelki bonyodalmakkal álcázó mű- vész, sőt megvetve kortársainak ravasz irodalmi hatás-szökeitéit, stilromantikus sem volt. Nem hatottak rá a transzilvá- nizmus abban az időben divatos frázisai, nem lelkesítette sem az árvalányhaj, sem az erdélyi dzsentrik és dzsentriskedők ha- zafias mélabuja; ettől megóvta európai műveltsége és bizonyos fokig mindig ér- vényesülő polgári bátorsága. Nem állott harcosan szembe az erdélyi magyar va- lósággal, de nem vállalkozott annak meg- hamisítására sem. Nem fejezte ki a kö- rülötte zajló valóság teljességét, nem is törekedett erre, de az erdélyi kisváros korlátolt, szemellenzős világának hiva- tott kifejezője volt. Gunyhájban, szatirájá- ban egyéni életének keserűségeit vezette le, azokat a töviseket igyekezett kiop- rálni lelki sebeiből, melyeket proletár- származása és ebből fakadó kisebbségi

ségi érzései törtek bele, érzékeny lelkébe. Humanizmusa tipikusan polgári színe- zetű volt. Felháborodott a szörnyű igaz- ságtalanságok láttán, melyekre a min- dennapi élet jelenségei hívták fel a fi- gyelmét, de eme igazságtalanságokat nem

a polgári társadalom szerkezetének, ha- nem az emberi természet romlottságának, az eredendő butaságnak és gonoszságnak tudta be.

Ha túlélte volna a rázabaldult vihar borzalmait, ha itt élhetne közöttünk, iz-

mos tehetségével bizonyára egész sorát alkothatná meg újabb regényeinek. A re- tentív élmények hatása alatt az ő szem- lélete is megtisztult volna, mint a Máraié.

Az új erdélyi irodalomnak kétségkívül nagy vesztesége korai pusztulása. Mert Karácsony Benő a haladó polgári szelle- met képviselte az erdélyi irodalomban s ha nem is mutatta be teljességében az erdélyi városi polgárság arculatát, ebben nemcsak írói képességeinek korlátozottsá- gára akadályozta meg, hanem a kor és környezet is, mely valóban nem kedvezett értékes kvalitásai kibontakozásának.

KORNIS OTTÓ:

MARIONETTA

Dobai rendőrtiszt elvezi ezt a szerepet. Öreg utcáprő mezben kaparássza a sze- metet az utca közepén és sarkája alól foly- ton a hatos számú ház kapuját figyeli éle- sen. Ebben a házban lakik, az első emeleti tizenkettős számú lakásában az a nő, aki a törvény által oly szigorúan tiltott módon keresi meg kenyerét.

Amidőn főnöke behívta szobájába és tu- domására hozta, hogy az ő kötelessége lesz fényt deríteni erre az ügyre, Dobai saját kislányára gondolt, Marionettára és kije- lentette, hogy ez az ügy egyáltalán nem kedvére való.

— A kritika nem a mi dolgunk — mon-

dotta hivatalbeli főnöke — Ebben az ügyben sokat várakozni magától Dobai!

... Dobai figyeli a hatos számú házat. Reggel van. Kosaras asszonyok mennek a piac felé, kocsisok hajtják lovaikat előre, és sofőrök klaxonoznak. Egy nő jön a tul- oldalról. Meg kell nézni, hova tart. Mert a nő fátlyolt visel és ez már gyanús lehet. Ön- kéntelenül szétnéz a járdán és belép a hatos számú ház kapuján. Dobai leteszi kezéből a seprőt, lassu léptekkel bemegy a ház ka- puján, megáll az udvar közepén lévő víz- vezetéknel, mintha inni akarna. Primitív fogás ez, de célravezető. Mert erről a hely- ről kitünően látszanak az elsőemeleti laká-

sok ajtajai, jól látszik a tizenkettes számú lakás folyosóra nyíló ajtaja is, a folyosó legvégén, a szomszédos ház tüzifalánál. A fátlyos nő azonban a második emeletre ment fel s ott a tizenkétfős számú lakás ajtaján csezengett be, ahol kitörő örömmel fogadta valaki.

Dobai újból elfoglalta őrhelyét az utca közepén és kaparni kezdte a szemetet.

Két óra múlva feltűnt az utca sarkánál a kis Marionetta. Egy nyurga fiatalemberrel jött és hangosan veszekedtek. Dühöngve ha- donásztak a kezükkel, közben meg-megáll- tak és úgy veszekedtek. Dobai sokért nem adta volna, ha ott lehetne közelükben, hogy meghallgassa, miről is van szó közöttük. Gyerekek, gondolta magában mosolyogva, bizonyára csak gyerekeskednek. A dühös szócata végül is befejeződött, mert a fiú megállt a járdán, a hatos számú ház felé intett fejével és dühösen elfordult. Ma- rionetta pedig gögöcsen, dacos fejtartással elindult és befordult a hatos számú ház ka- puján.

Dobai öntudatlan melegséggel figyelte egy ideig a hatos ház szemeztábláját, kiszakítva e célra az örökkévalóságból néhány másod- percet, aztán nem is kutatva, kötelessége- nek tesz-e ezzel eleget vagy pedig csak apai ösztönének engedelmeskedik, elindult, hogy ismét megtegye az utat az udvari víz- vezetékig. A kis Marionetta éppen akkor ért fel az első emeletre, végigment a laká- sok ajtaja előtt, végül is megállt a tizen- kettes számú lakás ajtajánál és becsenge- tett. Valaki nemsokára kikémlelt az ajtó nyílásán és bebocsájtotta.

A házmaster lakásából maszatos kisfiú jött ki és megállt Dobai előtt.

— A bácsi mit báméskodik itt? — kér- dezte.

Dobai nem válaszolt. Mint egy alvajáró ment ki az utcára és egyenesen a fiatalem- ber felé tartott.

— Fiatalember... Alruhás rendőrtiszt vagyok... Feltűnés nélkül kövessen a ka- pu alá, ott majd igazolom magam... — A kapu alatt keményen szólt reá. — Ki esi- nálta az alkut ezzel az emeleti hölgygel, maga vagy a kislány? ... Feleljen...

— En — vallotta be a fiatalember sá- padtan. — De borzasztó igazságtalanság tör- tént velem... Hallgasson meg, mielőtt itél- kezne... En teljesen ártatlanul sodródtam be- le ebbe a kellemetlen ügybe... Higgye el, kérem... Ez a kislány tulajdonképpen egy barátommal volt jóba... és én... saj- nos, voltam olyan ostoba... és engedtem, hogy átjuttassa az én kezemre...

— Azt mondja — csuklott fel a Dobai hangja —, maga azt állítja, hogy maga előtt ez a kislány másvalakivel is... Azt mondja, hogy...

— Persze, az sem volt az első... Hogy gondolja, kérem... Annál nevetségesebb, hogy éppen én estem most bele ebbe a kel- lemetlen históriába... Azért szörnyű, ha az ember meggondolja... A kislány meg- sugta nekem egyszer, hogy igen jó esá- lád gyermeke és jó lenne, ha megtudná- nak valamit...

A fiatalember annyira belehevült a be- szédbe, hogy most, amikor észrevette azt, amit sokkal hamarabb is észrevehetett vol- na, a rádőbbenés valósággal befojtotta a szavakat. Ösztönösen, gondolkodás nélkül cselekedett, amikor rátette kezét a rendő- rtiszt vállára, amely görcsösen rángatózott a sirástól. Dobai feje le volt hajtva, mint egy gyermeké, amikor pityereg. Egy szót, egy nevet ismételvelet monoton keserűséggel.

— Marionetta... Marionetta... Mario- netta...

— Térjen magához. — rázogatta a fia- talembert. — Térjen magához...

— Marionetta... Marionetta... Mario- netta...

A fiatalember várt. Dobai is magához tért. Felszártította könnyeit, aztán kemé- nyen a fiatalember szemébe nézett.

— Mennyibe került magának ez a dolog?

— Amikor ezt mondta, már nyúlt is a zse- bébe. — Itt van, fogja... Vigye a pénz- zét... Itt van én menjen... En majd vál- lom a felelősséget a bünygyért... Mit bámul?... Itt van a pénze és menjen...

A fiú titranyúl szemekkel nézett Dobai- ra. Kinyújtott kezében a pénzt tartva, úgy húzódott ki a kapun, mintha álomban vol- na. Dobai mereven és kitartóan nézett vissza a fiú szemébe, amíg az el nem tűnt szeme elől a kapu hajlatában. De a fiú már eltűnt és ő még hosszú percekig állott ugyanazon a helyen és folytonosan ugyan- azt a nevet mondotta sokszor egymásután.

— Marionetta... Marionetta...

JÁNOSHÁZY GYÖRGY:

ŐSZ

Im, itt az ősz. Tolvajként, észrevétlen lopózott át a szendergő mezőkön. Most itt van. Mint egy győztes hadvezér, birtokbavette már a régi várost. Bicegve jár ódon házak között s amerre bús tekintete élér, riadt zörgéssel hull a holt levél.

Szemed villámló tengerzöld smaragdját párával vonta be az őszi este, mely tompa jajjal bitorult reánk

s száz csókraformált, hárfahangú íve borzadva mérgezett igékre torzul.

Félsz. Erzem. Félsz e barna hervadáستól, mely megpirítja szíved szent nyarát és elfakítja ringó lombjait.

Félsz. Félsz e gyilkos, bágyadt némaságtól, mely elnémítja sípod dallamát.

Félsz. Félsz az ősztől s fáradt önmagadtól, az elvárásolt kertek illatától, e csöndes-nagy világagóniától,

melyet aranyra fest az őszi nap. Te nem tudsz hinni már az ifjúságban,

te kétkezd már lankadt-magadban is. Nincsen hited: befűlt a mély avarba.

Lelkedben már zizegve hull a galy.

Im, itt az ősz, az új borral köszöntő s befátyolozta zöld smaragdszemed.

Elment a nyár, a gondtalan csavargó, de visszatér majd újra... s akkor... akkor.

úgy-e, kacagni fogsz te is megint?

TERSÁNSZKY J. JENŐ:

Mese a házfedélről

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy Kor- szak. Ez a Korszak arról volt nevezetes, hogy benne minden a fejetetején járt a talpa helyett. Háború dúlt, holott minden lélek békét akart, azok dűskálkodtak, akik nem dolgoztak, amit egyen a fene! De az volt a bibi, hogy akik dolgoz- tak, azok éheztek.

Egyszer volt, hol nem volt, volt még ezt a fura korszakot megelőzőleg Sejhaj-riptyom magyar nagyközönségnek gyönyörű, piroscherepes temploma épült.

Dehát jött a háború. Sej- haj-riptyom nagyközönség kereszttűl vonultak a szö- vetséges csapatok, majd az ellenszövetséges csapatok, majd visszavonult az egyik, majd előrenyomult a má- sik... Kivonulás-bevonu- lás, a fejemen egy koppa- nás, a Sejhaj-riptyom új templomáról egy légialma levitte az összcserepet és egy-két lyukat is szakított a szent épület falán...

Nahát aztán, amikor már a fegyverszünet beállt és kezdődött az újjáépítés, akkor a Sejhaj-riptyom- beli hívek, persze külön- sen a tehetősök, akiknek volt miből, összeadták a

templomnak a fedélrelvélőt. És már a helyzet oda- görődött, hogy Sejhaj-riptyom temploma félig be volt fódve, mint régen, vi- ritó piros cseréppel.

Gondolt egyet az Ur Jé- zus erre. És mint hajdan a legendákban, fölkerelkedett, hogy megnézzé személyesen kedves Sejhaj-riptyom-beli híveit és otthonukat.

Hát, amikor leszáll az Ur Jézus, a szegények gyá- mola, az Ut, az Igazság, az Élet és annak Világossága a magas mennyekekből és megsejlelmi vala az ő Sej- haj-riptyombeli hajlékát, mit lát egyáltalán?

Csak azt, hogy a közsé- nek más részén, éppen az ő szeretett szegényeinek, a mennyország arisztokratái- nak a hajléka bizony fód- tetlen még. A munkás, szellér-otthonok föl- delén, ablakán becsurog az eső, bevág a fürgeteg...

— Ej! Ej! Ej! — szól magához az Ur Jézus. — Ez nincsen rendjén!

Es azzal, amint szokta, el is indult a lelkeszlakba és megjelenik hűséges szolgál- jának, a lelkeszlak.

— Halod-e édes szol- gám! Vagy így ismerse En- gemet és az En tanításo- mat? En elkívánám azt:

a saját hajlékom úgy gon- doztassék, hogy mellette a nyomorultaké ki legyen té- ve az idő viszontagságai- nak? Légy szives tehát, és az én hajlékom befödése előtt a szegények kunyhóit fódess be az arra szánt cseréppel...

— Dehát Uram Jézus! — makogta az álmlában fölserkent lelkeszlak: — A Te igédet hirdetem a templomból és nem csu- roghat közben a nyakam- ba...

— Nem fiam! — Ingatta fejét az Ur Jézus: — Az En igém, amit ma új szó- val úgy hívnak, hogy nép- jóléti propaganda, nem előzhetik meg magát a tényleges segítséget, ame- lyet a népnek nyujtani kell!... Kevésbé vesznek erőt a pokol kapui az olyan intézményen, ahol az Ige, vagy ha tetszik a propa- ganda, hátul kullog, a jó- tettek mögött...

Igy az Ur Jézus!

Es hát az ő szavaival vége is a mesének. Es más- den beszédnek vége kell le- gyen, vagy aztán a hely- zet következik el, hogy: még maga az Isten se tud segíteni az ő kedveltjein, a szegényeken...

Az ember tragédiája

Évadnyitó előadás az Állami Magyar Színházban

Az ember tragédiája ama kevés alkotás közé tartozik, mely mindig frissen és időszerűen hat. Ma is. Nem azért, mert a londoni képen a tegnapi legégetőbb kérdést veti fel, mikor bemutatja a teljesen szabadjára hagyott gazdasági verseny következményeit és a társadalmi általános erkölcsi romlását. Nem is azért, mert a falanszterjelenetben, melyben Fourier nem egészen helyesen értelmezett utópiájának megvalósulásában tűzszög hajtott kollektív gondolat gyakorlatba való átültetésének torzképét állítja elé, a jövőbe igyekszik bevilágítani. Az ember tragédiájának fontosságát és mondanivalóját nem az egyes képekben kell keresnünk: ezek, bár jóvászottan és rövid, de kerek drámaalakoknak tekinthetők, csupán együttvéve hozzák felszínre a költemény igazi alapszemélyét. Hiszen éppen az egyes történeti képeknek a dráma keretétől elvonatkoztatott szemlélete vezetett egyeseket arra a feljegyzésre, hogy az ember tragédiája pesszimista mű.

Kétségteljesül, Madáchnak minden oka megvolt arra, hogy pesszimista legyen. Szerencsétlen családi életén kívül nagymértékben hozzájárult ehhez a magyar szabadság ügyének szomorú sorsa is, mely olyan sötét, sokszor vigasztalanná tette e korszak magyar költőnemzedékének minden sorát. Mint Szerb Antal írja, Az ember tragédiája a szabadságharc szellemi részének végső konklúziója. Készséggel egyetértünk vele, hiszen senki sem vonhatja ki magát a nagy történelmi események befolyása alól, mégsem hiszünk azonban, hogy Madách halhatatlan szavai annyira a kor napi politikájában gyökereztek volna, amint ezt Palágyi Menyhért igyekszik bizonygatni.

Rosszul sikerült házassága, a szabadságharc bukása és a materialista tudományos szemlélet megsemmisítése meg teljesen a költőt a goethei és byroni romantikus idealizmus illúzióitól, melynek tagadatlatlanul nagy része volt a Tragédia létrejöttében és amelyek hatásait egyes irodalomtörténészek nagy elmével törekedtek kimutatni a költeményben. Az ember tragédiájának érdekessége és vonzereje elsősorban éppen a

harc feltétlen vállalását, melynek imperatívusza ma különösen időszerűvé teszi számunkra Madách művét.

A péntek esti felújításon a — néha lényeges — kihagyások kissé megcsorbitották a Tragédia egységét. A második Kepler-jelenet kihagyása már hagyományossá vált s bár e képen fontos gondolatok rejtőznek, melyek leleplezik az öncélú könyvbüvárkodás hiúságát és előkészítik a londoni színt, a jelenet kihagyásának megvan az az előnye, hogy a dráma alkotó képek időrendje és visszakanyarodás nélkül töretlenül válik. Jobban hiányzott az úrjelenet, melynek kihagyását semmiképpen sem helyeseltük, nemcsak azért, mert az ember utolsó és legnagyobb lázadását mutatja be röghöz-kötöttségéből eredő végső ellen, hanem azért, mert ebben a jelenetben találkozzunk először — és egyben legutolszább megfogalmazásban — a küzdelem önmagáért valósgának fentebb idézett eszméjével, mely a költemény legfontosabb mondanivalója. Bizonyos, hogy e szín technikai szempontból nehéz feladatot ró a rendezőre, azonban még jól emlékszünk arra, hogy e színpadon régebben egészen kifogástalanul sikerült megoldani az úrben lebegés kérdését. Az

előadás, mint kemény sziklára, Senkálsszky Endre erővel telített Ádám-alakítására épült, valamint Szakács György kitűnő modern diszkrétnek és a remek ruháknak kellemes pompájára. Felszegi Mária, bár néhány jelenetben tagadhatatlanul jó teljesítményt nyújtott, nem tudta teljesen beleélni magát Madách ezerarcú hősnőjének szerepébe és megvalósítani a költő szándékát. Lantos Béla mint Lucifer kifogástalanul indult, később azonban eltulozta szerepét és Lucifer fagyos ércfiguráját hol barokk patosszal beszélő és mozgó, romantikusan gonosz ördöggé, hol egyszerű élc-faragóvá rajzolta el, talán a rendező hibájából. A rendezői tulkapások közül itt csak kettőre kívánunk kitérni: egyik a forradalmi jelenet operaszerű és az eredeti szövegben nem is szereplő zenés „fináléja”, mely agyonütötte Danton bukásának nagyszerű tragikumát, másik a londoni színt temető-jelenetben látott két csuklyás alak, kinek közreműködése középkori haláltánc hangulatával bélyegezte meg e kiválóan bölcselő jellegű jelenetet. Érdekes és újszerű volt ellenben az első szín megoldása és szokatlanul hatáson sikerült a tömegjelenetnek, melyek a felújítás — ritkán tapasztalható — gondos és nyugodt előkészítéséről tanuszkodnak.

Nem hagyhatjuk említés nélkül az epizódfigurák közül Köszei Margit Helénjét, Hegyi Lili kőszőjét, Csóka József bábjátékosát és Kozma Gyula eszkimóját sem.

Jánosházy György.

ESZPERANTÓ MOZGALOM

Ivan Sirjaev orosz néptanító 1931-ben 8 nagy kéziratos füzetet adott át a budapesti „Literatura Mondo” kiadóval. A füzetben kétezer, az esperantó irodalomra, irodákra és könyvekre vonatkozó apró cikk volt betűsorban elrendezve. Ebből a magból fejlesztette ki a szerkesztő bizottság Kókény Lajos tanár, parlamenti gyorsíró és Bleier Vilmos, a kiadóvalaltat főrezevényese vezetésével, az „Enciklopedio de Esperanto” háromkötetes nagy munkát, ami az esperantó irodalom terén eddig a legnagyobb kiadói erőfeszítést igénybevevő sajtótermék volt.

A kezdeményezőt jelölték meg főszerkesztőnek, azonban ő már nem érte meg a munka megjelenését, 1933-ban meghalt. Már az első tervezetben 440 oldalnyi szöveget számítottak, oldalanként 3000 betűnyaggal és 200 oldal szántak képanyagra. Az első lépés a munkatársak összehozása volt. Ez olyan mértékben sikerült, hogy a munka az egyedüli, amelyikben a mozgalom minden irányzatának képviselői együttműködtek. A

ge-i esperantó kongresszus által választott bizottság vállalta. A munka gyorsítására megosztották a feladatot. Az Új szövetség fordítására az angol papokból a brit-esperantisták 1904 i Leeds-ben tartott nagygyűlésén kibővített bizottság alakult és a görögül áttüzetett teljes szöveget főleg John Cyprian Rust és Wackrill lelkészek buzgólkodása eredményeképpen 1932-ben kiadhatta a Brit és Külföldi Bibliatársulat. Az Összövetség fordítását a nyelv megalkotója, maga Zamenhof dr. vállalta. Csodálatos kitartással folytatta a héber eredeti áttüztetését és az utolsó oldalakat 1917-ben, pár héttel halála előtt fejezte be. Az utolsó simításokat a fordító Warden elnöksége alatt álló angol bizottságra bízta. Az 1926 augusztus elsején Edinburghban tartott esperantó kongresszus előtt avatták fel istentiszteleten a teljes esperantó bibliát a Szent Giles katedrálisban.

Az 1931 végéig eladott Új szövetség példányszáma 23 ezer, a teljes bibliáé 5400. A szedéshez szükséges tőkét a Peckover lányok pénzadománya teremtetette elő.

A nemzeti nyelvek irodalmi kialakulása során tudjuk milyen jelentős esemény a teljes biblia megjelenése. Úgy ez mint az Enciklopédia az esperantó fejlődésének egy elvitathatatlan bizonyítéka.

Mocsi.

ELEGÁNSAN

butorozott, különbejáratu szobát keresek, jól fizetek.

STEIN, Deák Ferenc-utca 42 szám, I. em. Telefon 910. Délelőtt 9—1-ig.

ÜZENET A SZOVJETUNIOBÓL. A Kolozsváron legutóbb áthaladt egyik fogolyvonatról egy hazatérő fogoly közölte, hogy Nánási Ernő kolozsvári mézárósmester a 270-es szovjet fogolytáborban van és egészséges. Ezután közölik az örvendetes hírt a bizonyára aggodó hozzátartozókkal.

KOLOZSMEGYE SÓERT HUSZONÓT VAGON MAGYAR TENGERT KAP. Bukarestből jelentik, hogy a külkereskedelmi hivatal felhatalmazta Kolozs megye vezetőjét, hogy kompenzációs uton tengerit hozzon be Magyarországról. Cserében a magyar-tengeriért a vármegye vezetősége sőt szállít Magyarországnak.

*PUBLICATION DE VANZARE. No. 5040. 11 Sept. 1946. Dela Corpul Portărilor Tribunalului Cluj. Dos. No. 396—1946. Se publică spre cunoştinţă generală că în ziua de 19 Sept. 1946 ora 10 a. m. se vinde prin licitaţie publică la faţa locului în Cluj, Str. 23 August No. 29 următoarele obiecte: dormeză, foteluri, masă, covoare persane, ceas pendul. Portărel: Indescifrabil.

KISIPAROSOK!

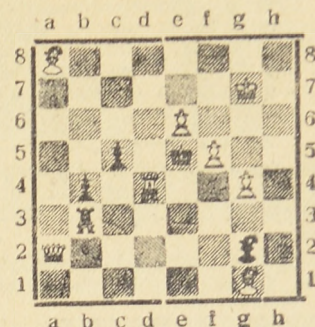
Az adókérdésről, a könyvvezetési kötelezettségről, anyagbeszerzésről, kisipari hitelről számolunk be szeptember 15-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a VÁRMEGYEHÁZ NAGYTERMÉBEN a kisiparos nagygyűlésen Legyetek ott kivétel nélkül mindnyájan! KISIPAROS SZAKTANÁCS

ERDÉLY 1946 szept. 15. 7

SAKK

55. számú feladvány.

Umnov I. A. (Moszkva.)

Világos: Kg7, Va2, Bd4, Fa8 és g1 gy: e6, f5, g4. (8 drb.)

Sötét: Ke5, Bb3, Fg2, gy: b4, c5. (5 drb.)

Matt 2 lépésben.

Az 52. sz. feladvány (Hume) megfejtése: 1. Vc5—h5.

Helyesen fejtették meg: Finkelstein L., Lăris J.

Mesterjátszma.

(Játszották a jugoszláv bajnoksági versenyen, Belgrád, 1935.)

Malveev — Prek.

(Elfogadott vezércsel.)

1. d4, d5. 2. Hf3, Hf6. 3. c4, dxc4. 4. e3. e6. (Sötét — nagyon helyesen — nem akarja védeni a gyalogot és ehelyett inkább fejlődni akar.) 5. Fc4, c5. 6. 0—0! (Ez jobb, mint 6. Hc3, melyre 6. Hc6. 7. 0—0, Fe7. 8. Ve2, cxd4. 9. Bd1, e5! 10. exd, exd4. 11. Hxd4, Hxd4. 12. Ve5, Vd6 egyenlő játékkal következett volna.) 6... Hc6. 7. Ve2, a6. 8. Bf—d1, b5. 9. dxc5, Vc7. 10. Fd3, Fxc5. 11. a4! (Ez a folytatás világost előnybe hozza.) 11... b4. 12. Hb—d2, Fb7. 13. Hb3, Fd6. 14. h3... (Akadályozza a Hg4 és He5 felzárkózást.) 14... 0—0. 15. e4, Hf—d7. 16. Fe3, He5. 17. Hxe5, Hxe5. 18. Ba—c1, Ve7. 19. Fh1, Bf—c8. 20. f4, Hd7. 21. Ha5! Hc5. (Védi a futárt és támadja az e4 gyalogot. Sötét azonban elnézi a most következő finom áldozati kombináció lehetőségét és végül is tiszt-hátrányban marad.) 22. Bxd6! Vxd6. 23. Bxc5! Bxc5. 24. Hxb7, Bc1+. 25. Fxc1, Vb6+. 26. Fe3, Vxb7. 27. Fd3 és sötét feladta, mert a végjáték teljesen reménytelen reá nézve.

EMELKEDNEK AZ ELŐÁLLATÁRAK. Az utóbbi napok esős és hűvös időjárása kissé feljavította a legelőket és remény van arra, hogy a takarmánység nem lesz olyan nagy, mint amilyenre gondoltak. A kedvező jelenségek következtében az előállatok a kolozsmegyei piacon 20—30 százalékkal emelkedtek és ennek következtében emelkedtek a húsarak is. Itt írjuk meg, hogy míg a többi szárazságsújtotta megyékben szabad a fehér marhák, tehén és borjú levágása, addig egy régi rendelkezés következtében Kolozs megyében csak bivalyokat szabad levágni. A kolozsvári mézárósisparosok szakszervezete a megyei közellátási hivatal és az ékefront kedvező véleményével leutazott Bukarestbe, hogy a fehérmarha-vágás megengedését kieszközölje.

CIÁNOZ DEÁK mérnök

Kolozsvár
Malinovszkiter 1 szám, félmelet.
Rendeléseket felvesz, Mies r. t.
Deák Ferenc-utca 23.

NEGY BÁNYAVIDÉKI KÖZSÉGBEN AVATTAK FEL A „VÁLASZTÓK HÁZÁT”. Nagybanjáról jelentik: Az elmúlt héten négy bányavidéki községben avatták fel, illetve nyitották meg a „Választók Házát”. Ezek során Felsőbányán, Lénárdfalun, Lacfaluban és Felsőtőtfaluban avatták fel a „Választók Házát”. Valamennyi bánya-vidéki községből a Demokratikus Pártok Blokkjának képviselőinek jelenlétében nyitották meg a választó polgárok számára megnyitott otthont.

Szántó Dezső és fia

NAGYVÁRAD

Készít: Esslingeni ablak-redőnyt, Zephir kályhát és Elite takaréktűzhelyet

Képviselőt:

TECHNOCOMERT

KOLOZSVÁR

Dosztojewszi 12, volt Zápolya-u.

„VICTORIA” (MAGIS) tagok

olcsó

villanykörtét

kaphatnak

Kossuth Lajos-utca 5 sz. alatt

Concordia és Haggibbor Club

értesíti tagjait, hogy ujonnan átalakított helyiségét **Unió-utca 6 szám** alatt a munkálatok elmaradása miatt **19-én, csütörtökön este nyitja meg**, amelyre ezután hívja meg b. tagjait és vendégeit

Vezetőség

Hangulatról a Harry-zenekar gondoskodik

